

Szakdolgozati útmutató

Szociológia alapszak

2023/24-es tanév

1. Általános követelmények

A szakdolgozat elkészítésével a hallgató bizonyítja, hogy képes a tanulmányai során megismert tananyag alapján releváns, a meghirdetett szakszemináriumok témaköreihez igazodó *társadalmi probléma* felismerésére, pontos megfogalmazására, valamint *szakszerű és módszeres vizsgálatára*. A hallgató a szakdolgozat elkészítésével egyúttal azt is bizonyítja, hogy képes *önállóan alkalmazni* a tanulmányai során elsajátított kvantitatív és kvalitatív társadalomkutatási *módszerek közül* az(oka)t, amely(ek) alkalmas(ak) a kiválasztott társadalmi probléma elemzésére.

A szakdolgozatot a hallgatók az 5. és 6. félévben meghirdetett szakszemináriumok keretei között készítik el. A szakdolgozat megírását a szakszeminárium vezetők folyamatos figyelemmel kísérik, ahhoz szakmai segítséget nyújtanak.

A szakdolgozatot az 1. számú Mellékletben található szempontok alapján értékeli a bíráló.

A szakdolgozat elégtelennel való minősítését vonhatja maga után, ha

- a dolgozatban a 2. A szakdolgozat felépítése, szerkezete szakaszban tárgyalt szerkezeti elemek nem azonosíthatók;
- a dolgozat egyes főbb részei közötti összhang súlyosan sérül (pl. a dolgozat címében jelzett témakör csak minimális terjedelemben van kifejtve);
- a dolgozat szó szerinti formában vagy azt megközelítő módon idegen műből építkezik az eredeti forrásnak a megfelelő szövegrésznél és az irodalomjegyzékben való megjelölése nélkül (plágium);
- a dolgozat több oldal terjedelemben folyamatosan csak egy idegen műből építkezik (még ha a forrás a megfelelő szövegrésznél és az irodalomjegyzékben megjelöli is a dolgozat írója);
- a dolgozat alapvető tárgyi tévedések sorozatát tartalmazza;
- a dolgozat terjedelme az elvárásoktól jelentősen eltér;
- a dolgozatban olyan sok helyesírási, nyelvtani, stilisztikai és/vagy szerkesztési hiba van, hogy nehezen érhető a dolgozat gondolatmenete.

2. A szakdolgozat felépítése, szerkezete

Címodalalok

- A címodalalok elkészítésével kapcsolatos *formai* követelményeket lásd később.
- A dolgozat címe kifejezi a dolgozat tartalmát, mondanivalóját – és legyen tömör.
- A dolgozat tárgyának részletesebb (de tömör) leírásához alcímet használjon.

Absztrakt (maximum 1 oldal)

- A dolgozatban vizsgált kérdés, a kutatási módszertan, a kutatási eredmények és a következtetések tömör összefoglalása.

Köszönetnyilvánítás (maximum 1 oldal)

- Illik köszönetet mondani a szakszeminárium vezetőnek, és mindazoknak, akik segítettek a szakdolgozat elkészítését. Ilyen segítők lehetnek: akik tanáccsal, szakmai információkkal segítettek; akik segítettek kapcsolatba lépni a kutatás alanyaival; aki a rendelkezésre bocsátotta az adatbázist vagy adatbázisokat, stb.
- Ezután (röviden) köszönetet mondhat azoknak is, akik érzelmileg támogatták Önt a szakdolgozati kutatás és a dolgozat elkészítése alatt.

Tartalomjegyzék (maximum 1 oldal)

- A jegyzékben a címsorokat két szintig kell megjeleníteni.

1. Bevezetés

- a dolgozat témájának és kérdésfelvetésének világos leírása;
- a témaválasztás indoklása;
- a kifejtés menetének és logikájának rövid ismertetése;
- a szükséges lehatárolások: terjedelmi korlátok vagy egyéb okok miatt a dolgozat egyes, a címben jelzett témához természetes módon kapcsolódó egyéb területek közül mire *nem* tér ki.

2. A témához kapcsolódó elméletek és kutatások bemutatása

- A dolgozat témájához, a kutatás kérdéseivel kapcsolódó elméletek és kutatási előzmények bemutatása.
- Ajánlások a fejezet címére: *Elméleti háttér* vagy *Elméletek és kutatási előzmények*.

3. A téma, a kutatás kontextusának bemutatása

- Ez a fejezet opcionális!
- Ha a kutatás elméleti hátterét általános/nemzetközi elméletek alkotják, ebben a fejezetben érdemes végiggondolni az általános/nemzetközi elméletek adaptálását a hazai kontextusra.
- Ha a kutatás egy közpolitikai vagy fejlesztési programmal áll kapcsolatban, akkor ebben a fejezetben érdemes bemutatni a közpolitikai/fejlesztési programot (céljai, története, jogszabályi környezet stb.).

4. A kutatási kérdés, és ha van: a hipotézisek bemutatása

- A kutatás során vizsgált konkrét kutatási kérdések megfogalmazása.
- Ha vannak hipotézisek: a hipotézisek pontos megfogalmazása valamint a hipotézisek mellett szóló érvek bemutatása.

5. Módszertan

- A választott kutatási módszer rövid bemutatása, a módszerválasztás indoklása, kutatási módszer korlátjaival kapcsolatos megfontolások
- Az adatforrások, saját adatfelvétel esetén a mintavételi eljárás bemutatása. A mintavételi eljárás bemutatásához tartozik:
  - A kutatás helyszínének (pld: megye, település, intézmény), a helyszínválasztással kapcsolatos megfontolások és eljárások bemutatása.
  - Kvalitatív interjúk módszernél az interjúalanyok anonimizált bemutatása, az alanyok kiválasztása során használt megfontolások és eljárások bemutatása.
- Az informált beleegyezésre való utalás – az informált beleegyezéssel kapcsolatos részleteket lásd a 2. számú mellékletben!
- A kutatással kapcsolatos etikai problémák bemutatása, az esetleges etikai engedély beszerzésére utaló információk.
- Az adatelemzési módszerek bemutatása.

6. Eredmények

- A kutatás eredményeinek szakszerű bemutatása. A kutatás során feltárt információkat, adatokat táblázatokban és/vagy ábrákban kell összefoglalni. A táblázatokkal és ábrákkal kapcsolatos követelményeket lásd később.
- Az eredményeket úgy kell bemutatni, hogy alátámasztott választ kapjunk a kutatást motiváló kérdés(ek)re vagy hipotézis(ek)re.

7. Következtetések

- A kérdésselvetés (és az esetleges hipotézisek), a kutatás módszerének és az empirikus eredmények lényegre törő összefoglalása.
- Az eredmények általánosabb, elméleti értelmezése.
- A kutatás során nem megválaszolt, nyitva maradt kérdések, a további kutatási irányokkal kapcsolatos javaslatok.

Irodalomjegyzék

- A dolgozatban szereplő minden hivatkozás összes bibliográfiai adatot tartalmazó felsorolása, APA vagy Harvard formátumban.¹
- Az irodalomjegyzéknek legalább 15 tételből kell állnia! A jegyzék tipikusan szakmai folyóiratcikkeket, könyvrészleteket, könyveket

Mellékletek (nem kötelező)

- A melléklet(ek)ben kell elhelyezni azokat az ábrákat, táblázatokat, térképeket, amelyek ugyan nem kapcsolódnak szorosan a fő gondolatmenethez, de hiányukban nem lehet szakszerűen megérteni és/vagy megítélni a kutatási módszert és/vagy az empirikus eredményeket.
- A mellékletben kell elhelyezni például az interneten nem elérhető kérdőíveket, a saját interjúvázzlatot.
- A mellékletben lehet elhelyezni azokat a táblázatokat, melyek a főszövegben méretük miatt akadályoznák a dolgozat gondolatmenetének követését. Tipikus példa az elemzések során használt változók leíró statisztikái.
- Szintén a mellékletben kell elhelyezni azokat az engedélyeket, melyek etikai vagy jogi szempontból szükségesek a kutatás elvégzéséhez. Ilyen engedélyekre tipikusan akkor van szükség, ha egészségügyi vagy oktatási intézményben végez kutatást. Az engedélyek beszerzésével kapcsolatban kérjük tájékozódjon a szakszeminárium-vezetőnél!
- Még a melléklet(ek)be sem kerülhetnek olyan ábrák, táblázatok, melyek egyáltalán nem kapcsolódnak a dolgozat gondolatmenetéhez.
- Az ábrákra és táblázatokra vonatkozó formai követelményeket lásd lejjebb.

---

¹ Lásd: <https://www.mendeley.com/guides/apa-citation-guide> és <https://www.mendeley.com/guides/harvard-citation-guide>.

Elektronikus melléklet (nem kötelező)

- Elektronikus mellékletre akkor van szükség, ha a szakdolgozat
  - Interneten keresztül elérhető tartalomra is hivatkozik.²
  - Interneten keresztül szabadon nem elérhető dokumentumokon, forrásokon alapul.
  - interjú kutatáson vagy terepkutatáson alapul.
  - olyan kutatáson alapul, amelynek elvégzéséhez etikai vagy hivatalos engedélyre/hozzájárulásra volt szükség.
- Az elektronikus melléklet áttekinthető szerkezetben tartalmazza:
  - az internetes és a szabadon nem elérhető tartalmakat, dokumentumokat;
  - az interjú/terepkutatás során készült hangfelvételeket, fényképeket, videókat;
  - a kutatás során készült beleegyezési nyilatkozatokat, etikai és hivatalos engedélyeket (a beleegyezési nyilatkozat mintáját lásd a 2. sz. mellékletben!).
- Az elektronikus mellékletet az Office365 Sharepoint-ban, egy erre a célra létrehozott mappában kell tárolni. Az elektronikus mellékletet nem kell a szakdolgozattal együtt benyújtani, de kérésre a szakfelelős rendelkezésére kell bocsátani (pld. a mappa megosztásával). Az elektronikus melléklet csak a záróvizsga és a szakdolgozat sikeres védeése után törölhető.

---

² Ebbe nem kell beleértetni a nyomtatásban megjelent publikációkat és a DOI számmal ellátott folyóiratcikkeket, fejezeteket

3. Formai követelmények

1. Terjedelem

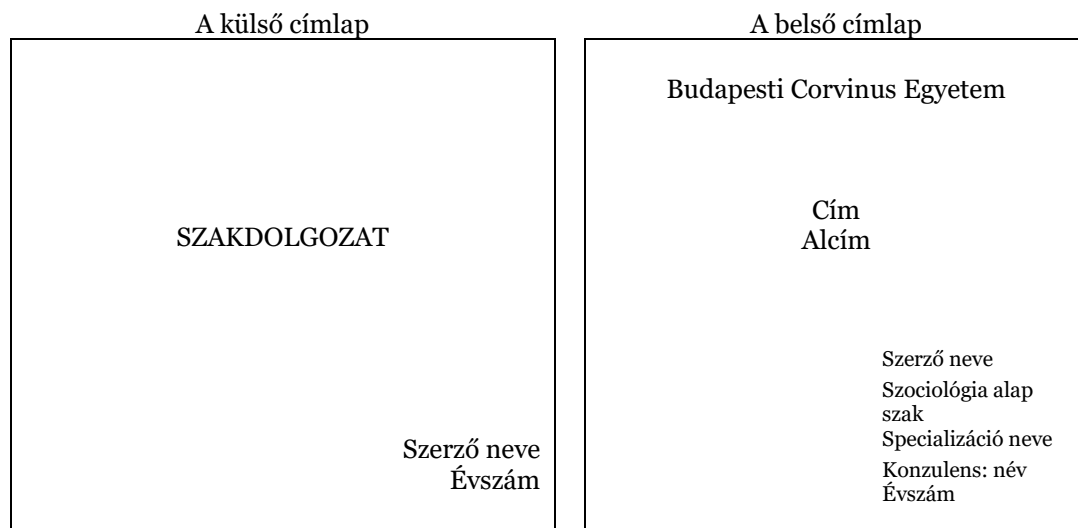
- A szakdolgozat érdemi részének terjedelme – ami a bevezetéssel kezdődik és a következtetések fejezettel ér véget – 24–32 oldal.
- A szakdolgozat teljes terjedelme – amibe az érdemi rész mellett beletartozik a címlap, az absztrakt, a köszönetnyilvánítás, a tartalomjegyzék, az irodalomjegyzék és a mellékletek – legfeljebb 50 oldal.

2. Formai követelmények:

- Elrendezés:
  - felső, alsó és jobboldali margó: 2,5 cm; baloldali margó: 3,5 cm;
  - másfeles sortávolság (de táblázatokban és a mellékletben 1-es sortávolság is alkalmazható);
  - a nem címsor jellegű bekezdések között nincs külön távolság.
- Betűtípus: Times New Roman.
- Betűméret:
  - A dolgozat főszövege, ábrák és táblázatok címe: 12-es betűméret;
  - Lábjegyzetek, táblázatok és ábrák forrásmegjelölése: 10-es betűméret;
  - A táblázatokban és a mellékletben is lehet 10-es betűtípust is használni.

3. Címlapok

A címlapok szerkezetét az alábbi ábra szemlélteti

4. Címsorok (fejezetek és alfejezetek formázása).

- A dolgozat érdemi részében (Bevezetés – Következtetések) található címsorokat arab számokkal kell ellátni. A számozás hierarchikus (például: az 5. Módszertan fejezeten belüli első alfejezet az 5.1. számmal kezdődjön).
- A fejezetek és alfejezetek címét a Címsor1, Címsor2 stb. stílusokkal kell formázni. A Word beépített Címsor1, Címsor2 stb. stílusait módosítsa úgy, hogy
  - érvényesüljön a hierarchikus számozás;
  - a bekezdés bal oldali behúzása 0 cm;
  - a betűszín fekete, a betűtípus pedig Times New Roman legyen.

5. Hivatkozások és lábjegyzetek

- A dolgozatban a felhasznált forrásokat a hivatkozás általános szabályai (például: APA, Harvard) szerint kell megadni. (A hivatkozások kezeléséhez használhatja pld. a Zoterot).
- Szó szerint átvett idézéseknél vagy valamilyen felsorolás, táblázat, ábra átvétele esetén az oldalszámot is adja meg (pl. Kovács, 1995: 140)
- A lábjegyzeteket a kiegészítő információk közzlésére kell használni.

6. Ábrák, táblázatok

- A dolgozatban felhasznált ábrákat és táblázatokat számozott feliratokkal kell ellátni. Az ábrák és táblázatok számozásához a Word „felirat beszúrása” funkcióját kell használni.
- A felirat az ábra/táblázat felett legyen, a feliratot szükség esetén üres sorok beszúrásával kell elkülöníteni a főszövegtől.
- Az ábra/táblázat alatt – a hivatkozás szabályait követve - meg kell adni a forrásokat, valamint azt is jelezni kell, hogy az ábra/táblázat saját számítás-e vagy az adott forrásból átvett információ. A forrásmegjelölést és a főszöveget szükség esetén üres sorral (vagy sorokkal) kell elkülöníteni.

4. A szakdolgozat szóbeli védéséről

A záróvizsgán a hallgatónak prezentálnia kell dolgozatát. A prezentációval kapcsolatos követelmények:

- A prezentáció a saját kutatási eredményekre koncentrál, és tartalmazza az opponensi kérdésekre adott válaszokat is
- A prezentáció érdemi rész legfeljebb 10 diát tartalmaz.

1. Melléklet: Szakdolgozat bírálati lap

A bíráló az alábbi szempontrendszer és ponthatárok alapján értékeli a szakdolgozatot

Bírálati szempontok	5 pont	(...)	0 pont
1. A vizsgált probléma (szempontok és/vagy hipotézisek) megfogalmazása	kiváló		hibás
2. A feldolgozott irodalom, forrásanyag, adatbázis	széles körű, releváns		elégtelen
3. A szakirodalom feldolgozása	alapos		elégtelen
4. A kutatási módszer megválasztása	tökéletes		hibás
5. A kvalitatív és/vagy kvantitatív adatok, információk feldolgozása	alapos, módszeres		elégtelen
6. Az eredmények értelmezése, következtetések összefoglalása	kiváló		hiányzik
7. A dolgozat felépítése, a szerző érvelése, gondolatmenete	logikus, célratörő		követhetetlen
8. A hivatkozások (beleértve az internetes forrásokra történő hivatkozásokat is)	végig pontosak		hiányoznak
9. A dolgozat stílusa, nyelvezete, kivitelezése és külalakja	példaszerű		elfogadhatatlan
10. Mennyire tekinthető a dolgozat önálló, eredeti munkának?	teljes mértékben		egyáltalán nem

A szakdolgozatra adott érdemjegy kialakítása:

$$0 - 18 = 1$$

$$19 - 26 = 2$$

$$27 - 34 = 3$$

$$35 - 42 = 4$$

$$43 - 50 = 5$$

2. Melléklet: Informált beleegyezés a kutatásba

A kutatás megkezdése előtt fontos, hogy a potenciális kutatási alanyok információt kapjanak a kutatásról, és ennek függvényében eldönthessék, hogy hozzájárulásukat adják-e a kutatásban való részvételhez (beleegyezési nyilatkozat).

Milyen információkat fontos megadnunk (írásban):

- A kutatás neve, vezetője, résztvevői.
- A kutatás finanszírozója, keretei (itt meg lehet adni azt is, ha egy tárgy keretén belül történik a lekérdezés, szakdolgozathoz stb.).
- A kutatás célja, témája. (Egyes esetekben célszerű lehet tágabb témát megadni, mint ami a szűk kutatási téma, hogy ne befolyásolja az információadás a kutatási eredményeket.) Úgy kell fogalmazni, hogy a leírást egy laikus is megérthesse.
- A részvétel önkéntes, bármikor visszaléphet.
- Titoktartás: hogyan lesznek védve a kért személyes beazonosítható adatai. Ki kell térni arra, hogy az eredmények prezentációjában nem szerepel majd az interjúalany neve, esetleg további információk sem róla (pl. a szervezet neve, amit képvisel, stb.).
- Az eredményeket várhatóan kik fogják látni (pl. szakdolgozat, folyóiratcikk lesz belőle stb.), kap-e az interjúalany visszajelzést vagy elemzést (nem kötelező, ez a kérdezőn múlik).
- Mennyi ideig fog tartani az interjú, és hogyan fog zajlani (pl. egy, az interjúalany számára kényelmes helyen, csak a kérdező lesz jelen, stb.).
- Potenciális kockázatok és előnyök az interjúalany számára.
- Kihez fordulhatnak információkért a kutatásról: név és e-mail cím.

Ezután egyes szám első személyben egy beleegyezési nyilatkozat következik, ami a leírt információkat követi, és arra vonatkozik, hogy beleegyezik a kutatásba a kért és informálták őt a kutatásról:

Beleegyezési nyilatkozat:

A válaszadás megkezdése előtt elolvastam vagy felolvasták nekem a fenti információkat. Lehetőségem volt arra, hogy kérdéseket tegyek fel, amelyeket megfelelően megválasztak. Hozzájárulok, hogy a ..... kutatás keretén belül interjú készüljön velem, és hogy az interjú elhangzottakat elemzések készítéséhez felhasználják. Az engedélyt annak tudatában adom, hogy a kutatás résztvevői vállalják, hogy az elkészült elemzésekben a nevem nem szerepel, nem leszek beazonosítható, és az általam megnevezettek sem szerepelnek név szerint a tanulmányokban, kutatási jelentésekben. A kutatás semmilyen személyes beazonosítható adatot nem adja ki a kutatáson kívüli fél részére. A kutatásban való részvételem önkéntes.

Név:

Aláírás:

Helyszín, dátum: